

# Jeden z największych

Idzie wędrowiec miastem. *Zbudź się, zbudź, patrz dookoła! Za chwilę wejdiesz na rynek* - napisał w 1934 roku **Józef Czechowicz**. Od tamtej pory, od opublikowania *Poematu o mieście Lublinie*, wiemy, że - jak każde porządne miasto - również Lublin ma swoje miejsca magiczne, swoją nadrealną architekturę, istnienie której poeta przeczuł i opisał. Czechowiczowskie terytorium metafizyczne pokrywało się z obszarem przedwojennego Starego Miasta i do dziś nie znalazł się twórca, który rozszerzyłby je na inne ulice, domy, zaułki.

Jesteśmy wielkimi dłużnikami poety. Czymś zachwyceni bezwiednie wyszeptujemy jego frazy (*na wieży furgotał blaszany kogucik*), wspomnienia formują się nam w kształty posłuszne jego metaforom (*ulice - długie mroku czółna*).

Policzono, że Czechowicz napisał o Lublinie 50 wierszy. Zadebiutował w 1927 r. tomikiem *Kamień*, potem były *dzień jak co dzień*, *ballada z tamtej strony*, *błyskawica*. W 1934 r. z Franciszką

Arnsztajnową opublikował zbiór pt. *Stare kamienie*. Z zamieszczonych w nim wierszy, połączonych prozą poetycką, powstał osobny tom pt. *Poemat o mieście Lublinie*. Ostatnia *nuta człowiecza* pochodzi z 1939 r.

Znawcy literatury stawiają lublinianina obok Miłosza, Herberta, Różewicza. Wszak pamiętajmy, że



w poświęceniu geniuszu, między patriarchami, stoi młody, zaledwie 36-letni twórca. Tragicznie przerwany talent osiągnął równą wagę z dojrzałą, olimpijską, noblowską sztuką słowa.

Jednego mamy poetę rangi najwyższej. Przyszedł na świat 15 marca 1903 r. w nieistniejącym już domu przy ulicy Kapucyńskiej 3, zginął niewiele dalej od tego adresu, 9 września 1939 r. Rocznicą jego urodzin jest także symboliczną rocznicą nadania Lublinowi praw autorskich do wielkiej księgi polskiej poezji.

**Teresa Dras**

\*\*\*

Ośrodek Brama Grodzka - Teatr NN, pomysłodawca i współorganizator jubileuszu, zadbał także o internetową promocję poety. Do stron poświęconych jego życiu i twórczości prowadzi ścieżka [http:// www.tnn.lublin.pl/czechowicz](http://www.tnn.lublin.pl/czechowicz) Dzieło autora *nuty człowieczej* komentują wybitni artyści i uczeni, wśród nich literaturoznawca z KUL prof. Władysław Panas.